

ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ПАМ'ЯТКИ ПРИДНІСТРОВ'Я ЯК ОБ'ЄКТИ ТУРИСТИЧНОЇ АТРАКЦІЙНОСТІ

У доповіді акцентовано увагу на проблемі використання історико-культурних об'єктів у Придністров'ї, стані їх збереження та на перспективах їх залучення до туристичної діяльності. На основі оцінки окремих поселень за наявністю історико-культурних пам'яток, а також близькістю до основних шляхів сполучення, виділено населені пункти, придатні для розвитку різних видів туризму. Запропоновано також деякі шляхи популяризації маловідомих історико-культурних об'єктів серед споживачів туристичного продукту.

Ключові слова: туризм, замки, фортеці, пам'ятки історії, пізнавальний туризм, сакральний туризм, археологічний туризм.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Для території Тернопільського Придністров'я, що окреслене чотирма адміністративними районами – Монастириським, Бучацьким, Заліщицьким та Борщівським, характерна наявність великої кількості туристичних пам'яток, в т. ч. історико-культурних. Історико-культурні ресурси – пам'ятки історії і культури, створені людиною, які становлять пізнавальний інтерес і можуть бути використані у туристичній діяльності. До них відносяться пам'ятки історії та архітектури, археологічні, мистецькі, етнографічні об'єкти, пам'ятки фольклору і народної творчості, подієві ресурси. Такі об'єкти слугують основою для розвитку пізнавального, сентиментального, сакрального видів туризму, які в умовах соціо-економічної кризи стають все більш актуальними як серед місцевого населення, так і серед туристів з-за кордону. Отже, вивчення стану збереження окремих історико-культурних ресурсів є актуальним на сучасному етапі. Цей процес дозволить краще оцінити туристичний район Придністров'я і залучити їх до туристичної діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання вивчення історико-культурного потенціалу все більше розглядаються дослідниками в Україні, особливе зацікавлення вони викликають у спеціалістів з рекреаційної географії, географії туризму, економіки туризму та фахівців, що розв'язують прикладні проблеми даної галузі, серед яких – О. Бейдик, О. Любіцева, С. Кузик, В. Іванунік, В. Кравців, В. Явкін, В. Євдокименко та інші.

Однак ще до цього часу, зважаючи на різноманітність підходів, немає єдиної думки щодо системи оцінки історико-культурних пам'яток як об'єктів туризму. На сучасному етапі вченими запропоновано ряд методик оцінки певної території чи регіону за наявністю в ній історико-культурних ресурсів. Та, зважаючи на різноманітність та цінність кожного об'єкта в районі Придністров'я окремо, варто запропо-

нувати більш детальну оцінку – оцінку окремих населених пунктів на наявність історико-культурного потенціалу та поєднання його із іншими туристичними атракціями. Це дозволить розглядати депресивні поселення регіону як перспективні для розвитку туристичної галузі та втілювати в майбутньому нові дієві туристичні проекти.

Виклад основного матеріалу. Район Придністров'я перспективний для розвитку різних видів туризму. Серед відомих видів – це пізнавальний, сакральний, спортивний туризм, які розвиваються на основі історико-культурного та природного потенціалу. Окрім популярних видів туризму, регіон придатний також для розвитку таких видів, які цікаві лише для обмеженого кола споживачів. Їх називають специфічними. Наприклад, археологічні знахідки є об'єктами специфічного виду туризму – археологічного. Територія Придністров'я є давньозаселеною землею, і велика кількість археологічних знахідок свідчить про перспективу для розвитку археологічного туризму. Серед них: свідчення життєдіяльності людини ще з періодів палеоліту (150-35 тис. років тому): с. Стінка Бучацького району, с. Лисичники Заліщицького району, м. Бучач, с. Сокилець Бучацького району, с. Сороки Бучацького району виявлено залишки поселення періоду неоліту; енеоліту (4-3 тис. р. до н.е.): поселення трипільської культури у Заліщиках, Кошилівцях, Більче-Золотому у печері Вертеба Борщівського району (знайдені у печері людські кістки, залишки вогнища дали змогу припустити, що в часи трипільської культури вона слугувала для поховань та притулку під час небезпеки. У 2004 році в печері було створено перший в Україні підземний музей трипільської культури); у с. Рукомиш Бучацького району [7, с.39]. Атрактивність таких поселень доповнюється наявністю у цих населених пунктах інших привабливих туристичних ресурсів (фортець, унікальних геологічних відслонень тощо).

Цікавими для історії є знахідки залізного віку. Поблизу м. Заліщики, с. Ставки Заліщицького району було виявлено поховання з кам'яними гробницями, характерні для племен комарівської культури. У цьому ж районі всевітньо відомим є поселення Вигошів поблизу с. Голігради – одне з перших поселень епохи залізного віку, виявлених на території регіону. На честь цього поселення було названу культуру (Голіградська), до якої належали племена, що проживали тут у передскіфський період залізного віку. Велике поселення голіградської культури було знайдено біля с. Кривче Борщівського району. Голіградська культура почала занепадати із приходом скіфських кочовиків на землі нашого краю. У VII ст. до н.е. гельштатські поселення у нижній течії річки Збруч спорудили грандіозну систему захисних валів та ровів, залишки якої ми сьогодні називаємо Траянові вали. Вали були зведені вздовж сіл Гермаківка, Залісся, Млинівка, Кудринці, Завалля, Панівці, Боришківці, Білівці, Вигода Борщівського району довжиною 26 км. На жаль, до нашого часу вали майже не збереглися. Кінець залізного віку – це синтез сарматських, готичних та слов'янських культур і трансформація їх у черняхівську культуру – поселення Доброводи I, Ковалівка I, Ковалівка II було відкрито в Монастириському районі у період з 1996 по 2000 роки. Особливої уваги археологів та істориків заслуговують об'єкти культурної спадщини другої половини першого та другого тисячоліть. Вони засвідчують вагомий період історії – період функціонування могутньої Європейської держави Київської Русі (IX-XIII стст. н.е), згодом поділеної на князівства. На території нашого краю проживали в той час племена хорватів, волинян, дулібів та тиверців, які утворювали перші прадержавні утворення – племінні князіння. Вони стали центрами торгівлі та зовнішніх зв'язків. Таким чином, тут було залишено торговцями скарби римських монет, десять із яких виявлено на території Тернопільщини: скарби поблизу сіл Касперівці, Колодрібки Заліщицького, Більче-Золоте, Сапогів Борщівського району. Тернопільщина до XVII століття лежала на шляху турецьких завойовників. Тому до наших днів збереглося чимало залишків давньоруських укріплених городищ та селищ, серед них: укріплене городище у с. Коропець Бучацького району; укріплене валом і ровом городище у с. Стінка; залишки городищ у селищах Рукомиш, Старі Петликівці, Пилява Бучацького району. Київська держава в XIII столітті зникла з полі-

тичної карти світу. Тоді для Тернопільщини почався новий історичний період – період Середньовіччя (XIV-XVII стст.), або період Литовсько-Польської доби. У цей час нашим землякам довелося зазнати відчуття постійної загрози з боку агресивних сусідів та татарських завойовників. Тож, споруджувалися замки, фортечні укріплення. Як бачимо, упродовж багатьох століть роль оборонних споруд була провідною в системі міст і містечок.

Тому особливо серед історико-культурних пам'яток Придністров'я варто відзначити оборонні архітектурні споруди – фортеці, замки або ж руїни оборонних споруд, що мають певну історичну, наукову чи мистецьку цінність. Туристичний район Придністров'я включає в себе архітектурний комплекс у м. Бучач, замки в Окопах, Кудринцях, Кривчому, Висічці, Скалі-Подільській, Золотому Потоці, Язлівці, Підзамочку та палац в Коропці. Варто звернути увагу на технічний стан, в якому знаходяться перелічені споруди сьогодні.

Так, до Бучацького архітектурного комплексу належить замок XIV-XVIII століття у м. Бучач. Значних руйнувань було завдано замку у 1676 р. Залишки Бучацького замку є унікальною пам'яткою оборонного зодчества Поділля XIV-XVII ст., в якій простежується історичний процес формування замків бастейного типу.

Укріплення в с. Язлівець Бучацького району було засноване наприкінці XIV століття. Тут після неодноразових реконструкцій склався оборонний комплекс, що поєднав давню частину – верхній замок та пізнішу – нижній замок з палацом. Донині добре збереглася оборонна вежа з південно-західного боку. Особливо зацікавлюють в'їзні ворота і коридор, що пронизує башту наскрізь на рівні третього ярусу. Над в'їзними воротами видніється різьблений кам'яний портал ренесансного стилю із зображенням герба Язловецьких.

У Бучацькому районі збереглися рештки замку в селі Новосілка, зруйнований Підзамочський замок, Золотопотоцьке укріплення. Окрім цього, в цьому ж районі знаходиться палацова споруда XVII ст у смт. Золотий Потік [4, с. 56].

Очевидно, що більшість архітектурних пам'яток Придністров'я знаходиться в занедбаному стані. Ці споруди лежать далеко від транспортних шляхів, про них нечасто згадується в пізнавальних джерелах. До наших днів дійшли лише руїни замків у с. Окопи, Кудринці, Кривче. Так, фортеця у смт. Скала-

Подільська Борщівського району розбирається по частинах на будматеріали до місцевих домівок. В Борщівському районі знаходяться руїни одного палацу – у смт. Скала-Подільська. В Заліщицькому районі це – палац Слонецького (XVIII ст.) у смт. Товсте, палац барона Бруністе (XIX ст.) у м. Заліщики та частково відбудований палац Борковського (XX ст.) у с. Городок того ж району.

На території Придністров'я вигідно вирізняються за станом збереження палаці у смт. Коропець Монастириського району (1864 р., палац графа Бадені відомий прекрасним парком та збереженим зовнішнім виглядом – всередині ж поки що розруха.) та Язлівецький, так званий Нижній замок (XVII-XVIII ст.) Бучацького району, де нині діє жіночий римо-католицький монастир Згромадження Сестер Непорочного Зачаття Пречистої Діви Марії.

На території Придністров'я відомими пам'ятками є свідчення релігійних культів Середньовіччя. Високоатраактивним для відвідувачів, з огляду на місце розташування та археологічну цінність, є печерні пам'ятки: печерні культові споруди, церкви, скити тощо. Цікавим є печерний храм у с. Стінка Бучацького району. Він був вирубаний у травертинових скелях Дністровського каньйону ще за часів язичництва. Тут виявлено посуд з орнаментом, характерним для періоду Київської Русі. Це свідчить про те, що в храмі почали сповідувати християнство починаючи з XVI століття. До речі, це не єдиний печерний храм на Тернопільщині. Рештки скельного монастиря і церква знаходяться поблизу села Сокилець Бучацького району. Церква, зведена на скелі у 1360 році, є цікавою тим, що її дерев'яні стіни збереглися до сучасності майже неушкодженими. Хоча сьогодні ми можемо побачити лише фрагменти стін, покритих бляхою в кінці XX століття. У споруді знаходиться дуже давній іконостас та Євангеліє, куплене ще у 1631 році. Масово відвідується сьогодні давньоруський культовий комплекс у селі Рукомиш, який включає печерний храм і монастир, церкву св. Онуфрія, капличку та басейн для освячення води. У травертинових скелях на березі річки Дністер виявлено ще ряд аналогічних об'єктів: печера відлюдника у с. Литячі, залишки стародавнього храму біля с. Устечко Заліщицького району. Окрім історичної та пізнавальної цінності, знахідки у травертинах мають також рекреаційну цінність: більшість із них розміщена у лісистій місцевості із струмками та джерелами побли-

зу, вода в яких вважається святою [8, с. 36].

Великого розвитку останнім часом в Тернопільській області набув сакральний туризм та паломництво. В районі Придністров'я знаходиться церква Святого Миколая (в селі Збручанське Борщівського району) – найдавніша культова споруда області. Вона збудована в XII-XIII стст. та збереглася у досить непоганому стані, на відміну від багатьох інших цінних сакральних об'єктів. Невідомною руїною часів ренесансу виступає сьогодні величний костел Богоматері (1882) в с. Ковалівка Монастириського району. *Неоготичний Петропавлівський костел (1871 р.) у с. Туриліче Борщівського району* знаходиться у край за-непалому стані. Тут ще можна побачити неоціненні скульптури, вівтар та розп'яття, на які от-от упаде старе дерево, що росте над вівтарем. Храм римо-католиків сьогодні не діючий та не реставрується. Не зважаючи на тенденцію до занедбання, в регіоні нараховується ряд костелів, придатних для відвідування. Сьогодні відновлено модерновий кам'яний костел у с. *Бурдяківці* Борщівського району. Костел зведено у 1930-ті роки неподалік шосе. Тут знаходиться неоготичний вівтар. У тому ж районі в с. Лосяч стоїть кам'яний костел 1872 року забудови. Взагалі, у Борщівському районі знаходиться найбільша кількість костелів та їх руїн.

Цінними архітектурними спорудами регіону вважаються також давні монастирі. Обителю римо-католицьких віруючих вважається жіночий монастир у Язлівці Бучацького району. Він постав на місці Нижнього замку у 1863 році – в час, коли власник маєтку перебрався в сусіднє село. Марцеліна Даровська організувала тут школу для дівчат та переобладнала приміщення під келії. Школа діяла до 1939 року. З 1946 по 1996 роки Нижній замок пустував, а сьогодні тут знову діє жіночий монастир та обласна лікарня-реабілітаційний центр. Завдяки черницям відновлено парк та кімнати палацу. Другий поверх присвячено музею пам'яті засновниці монастиря. Тепер за попередньою домовленістю монастир можна відвідати туристам.

Тернопільська область багата давніми пам'ятками дерев'яної архітектури. Дерев'яна церква Святого Миколая (1777 р.) у с. Сапогів Борщівського району також дивує своєю архітектурною неповторністю. Дерев'яних церков на території Придністров'я нараховується близько сорока – половина з них розташована на території Монастириського району. В ін-

ших районах вони розміщені вкрай нерівномірно – більшість із таких споруд розташована в малих селах поодаль від доріг. Цікавими можуть бути церкви у населених пунктах, де присутні й інші туристичні ресурси – наприклад, у смт. Золотий Потік Бучацького району, смт. Товсте Заліщицького району, смт. Скала-Подільська, смт. Мельниця-Подільська, с. Висічка, с. Кривче, с. Іване-Пусте, с. Окопи Борщівського району.

Актуальними туристичними ресурсами Придністров'я є музеї. Зберігаючи інформацію про історію, побут, культуру та звичаї народу, вони сприяють збагаченню національної свідомості та обізнаності населення. Окрім того, музеї – це один з визначальних типів організації індустрії культурного дозвілля.

Безперечно, домінантним туристичним об'єктом цього типу є *Борщівський краєзнавчий музей*. Його засновано в 1976 р. Спочатку він існував на громадських засадах, а з 1979 р. як відділ Тернопільського обласного краєзнавчого музею. З 2003 р. отримав статус обласного комунального краєзнавчого музею.

Музей складається з таких структурних підрозділів:

- історико-краєзнавчий музей,
- музей Т.Г. Шевченка з картинною галереєю,
- печера – музей трипільської культури Вертеба.

В експозиції *історико-краєзнавчого музею* (що знаходиться в центрі міста) широко представлені етнографічні матеріали регіону. Зокрема колекція Борщівської чорної вишитої сорочки кінця XIX поч. XX ст. Експонуються також зразки народного лемківського одягу. Оригінальними експонатами відображено події I та II світових війн. Окремий розділ присвячений відомим митцям Я. Гніздовському та Л. Левивицькому, уродженцям нашого краю. Виставлені твори та особисті речі художників.

Особливої уваги істориків, археологів, краєзнавців заслуговує перший в Україні *печерний музей трипільської культури*, що знаходиться неподалік села Більче-Золоте. Починаючи з 1991 року археологічною експедицією Борщівського краєзнавчого музею здійснюються комплексні дослідження пам'яток. В печері виявлено крем'яні вироби, кістки тварин, амулет, вирізаний на кістяній пластині, пов'язаний з культом сонячного бика та багато інших знахідок давніх часів. Екскурсійний маршрут прокладений залами та коридорами

печери на протязі 1000 метрів. Для більш підготованих відвідувачів тут створений спортивний спелеомаршрут.

Атрактивними туристичними об'єктами є меморіальні музеї: Л. Левицького (село Бурдяківці Борщівського району), В. Гнатюка (с. Велеснів Монастирського району) тощо.

Зважаючи на те, що територія Тернопільщини здавна була заселена представниками різних етнічних груп, варто зауважити, що регіон володіє атрактивним пізнавальним потенціалом не лише для українців. Наприклад, значна частина жителів міста Монастирська походить із лемків. Тому тут у 1996 році створено *Музей лемківської культури та побуту*, якому в 2001 році присвоєно статус "народного".

У 2001 р. крайовий фестиваль лемківської культури "Дзвони Лемківщини" із с. Гутисько Бережанського району був перенесений до Монастирська, де став Всеукраїнським. Заходи, які відображають певні звичаї чи побут регіону, є дуже атрактивними для туристів, з кожним роком такі заходи набувають все більшої масовості. Так, наприклад, фестиваль "В Борщівському краї цвітуть вишиванки" за останні роки набув статусу Всеукраїнського. В дводенну програму фестивалю входить ознайомлення із стародавньою борщівською вишивкою, виставка вишивки відомих українських майстрів, майстер-класи від вишивальниць, а також вивчення стародавніх танців Борщівського краю. Відвідувачам вечері пропонується культурна програма за участю місцевих співочих і танцювальних колективів. Крім того, у рамках фестивалю відбувається етнографічна науково-практична конференція "Борщівська вишита сорочка в контексті українського національного костюма". Одночасно в місті проходить фестиваль "Борщів". Віднедавна у смт. Коропець Монастирського району щорічно проходить фестиваль Короп-Фест, присвячений рибній кухні. Неординарність заходу полягає у тому, що всі страви, представлені учасниками святкування, повинні бути зготовані лише з коропа. Організатори вдало обрали місце проведення фестивалю. Поряд із куштуванням страв, гості звертають увагу на довкілля: містечко розташоване у межиріччі Дністра та річки Коропця. Лісиста місцевість Дністровського каньйону є привабливою для відвідувачів.

Отже, місця проведення щорічних фестивалейних заходів, а також місця народження чи життєдіяльності видатних людей можемо від-

нести до історико-культурних ресурсів, як, до речі, і історичні пам'ятки (монументи, пам'ятники, меморіальні дошки). До історичних пам'яток відносимо, звичайно, монументи на згадку про відомі історичні чи військові події. Але тяжко назвати цінними туристичними об'єктами пам'ятники, які повторюють одне одного своїм стилем та тематикою. Мова йде про пам'ятники полеглим у Другій Світовій (Великій Вітчизняній) війні – вони є майже у кожному населеному пункті, встановлені в період між 1967 та 1985 роками на однакову манеру та практично не несуть ніякої мистецької цінності – це скоріше не туристичний ресурс, а місцева згадка про трагедію того часу. Хоча пам'ятний знак про форсування річки Дністер та братська могила полеглих австрійських воїнів у 1944 році в с. Устечко Заліщицького району – атрактивний туристичний ресурс, який відображає важливу історичну спадщину краю, а тому несе в собі як історичну, так і наукову цінність. Крім того, такий ресурс привабливий для сімей полеглих

австрійських воїнів – відвідуючи їхні могили, сусіди з-за кордону здійснюють сентиментальний вид туризму. Атрактивними туристичними ресурсами вважаються пам'ятники чи меморіальні дошки відомим людям – уродженцям краю чи активним діячам в краї (С. Крушельницькій, В. Гнатюку, Ю. Панькевичу, Я. Головацькому та іншим). Хоча місця – свідки діяльності видатних особистостей і без пам'ятних знаків вважаються туристичними ресурсами (видатний філолог І. Верхратський народився у с. Більче-Золоте Борщівського району – загальновідома подія не увіковічена в монументі, на жаль).

Завдяки проведеному дослідженню було обліковано наявні пам'ятки історії та культури кожного населеного пункту району Придністров'я. Загалом, на території регіону нараховано понад 600 пам'яток історії та культури (див. табл. 1). Найбільша кількість архітектурних пам'яток розташована в Борщівському районі, найменше таких пам'яток у Монастириському районі.

Таблиця 1.

Кількість історико-культурних об'єктів на території Придністров'я.

Вид історико-культурних ресурсів	Борщівський район	Бучацький район	Заліщицький район	Монастириський район	Всього в регіоні
Оборонні споруди (замки, фортеці)	7	5	4	-	16
Монастирі	2	2	2	-	6
Печерні храми	2	8	3	1	14
Костели	32	12	12	7	43
Старі церкви	64	44	50	39	197
Світські споруди	14	14	24	3	55
Музеї	5	4	4	10	23
Старі кладовища, усипальниці	4	1	3	3	11
Археологічні знахідки	53	23	42	25	143
Пам'ятки важливих істор. та культ. подій	14	11	14	9	48
Пам'ятки архітектури націонал. значення	28	18	5	-	51
Всього по районах	225	142	163	97	607

Висновки. Таким чином, було виявлено основні осередки туристичної діяльності регіону – це райцентри чотирьох адміністративних районів, а також смт. Коропець Монастириського району, смт. Золотий Потік, села Русилів, Рукомиш, Язловець та Звенигород Бучацького району, смт. Товсте, села Нирків, Устечко, Касперівці Заліщицького району, смт. Скала-Подільська та Мельниця-Подільська, села Висічка, Більче-Золоте, Монастирок, Гермаківка, Кривче, Устя, Дзвенигород, Окопи Борщівського району. Крім того,

перспективними для пізнавального, археологічного та сакрального туризму є села Михалків, Сапогів, Королівка, Озеряни, Глибочок, Залісся, Збручанське, Кудринці, Панівці, Бурдяківці Борщівського району; Дорогичівка, Добрівляни, Синьків, Кошилівці, Голігради, Литячі, Нагоряни, Кулаківці, Винятинці, Блищанка, Новосілка Заліщицького району; Космирин, Губин, Пилява, Стінка, Старі Петликівці, Доброполе Бучацького району; Горигляди, Устя-Зелене, Горожанка, Савелівка, Задарів та Красіїв Мона-

стириського району. Щоправда, для популяризації таких видів туризму в окремих населених пунктах потрібно докласти чимало зусиль та коштів: наприклад, презентувати Монастирський район як край давніх дерев'яних храмів, розробивши пізнавальні маршрути, що включають огляд таких церков чи їх руїн; розвивати змішані види екскурсій на території Борщівського та Заліщицького районів –

пішохідні-сплавні, автомобільні-пішохідні тощо; доповнити відомі маршрути об'єктами історії та культури, які знаходяться в сусідніх селах, та з певних причин ще не розглядаються як туристичні ресурси. Основою для залучення перспективних ресурсів у туристичну діяльність є, звичайно, залучення інвестицій, покращення інфраструктури в туризмі, реклама маловідомих туристичних пунктів.

Література

1. Замки та фортеці. Castles and fortresses : альбом / [упорядкув. А.Л. Прибегу.] – К.: Мистецтво, 2007. – 352 с.
2. Земля Тернопільська. Туристичний путівник / Концепція, упорядкув. текстів маршрутів, редагування І. Дуди, Б. Мельничука. – Тернопіль: Джура, 2003. – 368 с.
3. Лисевич М.В. Проблеми раціонального використання об'єктів культурної спадщини і природно-заповідного фонду для розвитку туризму і відродження малих історичних міст Тернопільської області // Вісник наукових досліджень. Серія Туризм. – Тернопіль, 2006. – с. 7-16.
4. Дністровський каньйон – унікальна територія туризму : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, (Тернопіль, 16-18 травня 2009 р). – Тернопіль : Підручники і посібники, 2009. – 240 с.
5. Пустиннікова І. С. Вісімдесят три святині Тернопілля : путівник / Пустиннікова І. С. – К.: Грані-Т, 2010. – 72с.
6. Мацюк О. Я. Замки і фортеці Західної України. Історичні мандрівки / Орест Ярославович Мацюк. – Львів: Центр Європи, 2009. – 200с.
7. Петровський О. М. Культурна спадщина України : матеріали до Зводу пам'яток історії та культури Тернопільської області (Бучацький район та місто Бучач) / Олександр Миколайович Петровський. – Тернопіль: Астон, 2010. – 120 с.
8. Волік О. Культурні споруди у травертинових скелях середнього Придністров'я та їх історичне значення / О.Волік, Й.Свинко// Наукові записки ТДПУ ім. В. Гнатюка. Серія: Історія. – Тернопіль. – 2003. – Вип.2.
9. Тернопільський енциклопедичний словник / [ред. Г. Яворський]. – Тернопіль: ВАТ ТВПК „Збруч”, 2008. – Т.3. П – Я. – 708с.
10. Ковалишин Л. В. Археологічні дослідження О.Кандиби-Ольжича на Тернопільщині / Л. В. Ковалишин : збірник праць Тернопільського міського осередку Наукового товариства імені Т.Г.Шевченка. – Тернопіль, 2004. – Т.16. – с. 275-283.

Резюме:

Екатерина Дударчук. ИСТОРИКО-КУЛЬТУРНЫЕ ОБЪЕКТЫ ПРИДНЕСТРОВЬЯ – АТТРАКТИВНЫЕ ТУРИСТИЧЕСКИЕ РЕСУРСЫ.

В докладе акцентировано внимание на проблеме использования историко-культурных памятников Приднестровья, на состоянии их сохранения и на перспективах их привлечения к туристической деятельности. На основе оценки отдельных поселений за наличием историко-культурных памятников, а также близостью к основным путям сообщения, выделены населенные пункты, пригодные для развития различных видов туризма. Предложены также некоторые пути популяризации малоизвестных историко-культурных точек среди потребителей туристического продукта.

Ключевые слова: туризм, замки, крепости, достопримечательности истории, познавательный туризм, сакральный туризм, археологический туризм.

Summary:

Kateryna Dudarchuk. **Historic and cultural objects of Dniester region as attractive tourist resources.**

The process of using of historic and cultural resources in Dniester area and the problems connected with their reservation and explotation are depicted in this work. On the base of estimation of separate settlements as the areas of placing of historic resources, that are close to basic roadways, there were marked some villages that are perspective for development of different types of tourism. In the article there are offered some vays of popularization of not popular historic and cultural objects among tourists.

Key words: tourism, castles, historical memories, tourism of mutual development, sacral tourism, archeological tourism.

Рецензент: проф. Заставецька О.В.

Надійшла 29.11.2012р.